

ထူးခြားထက်မြက်သော ခပါးကြီးသည်ခြေအပင်အား လေ့လာခြင်း

ဒေါ်အိအိထွန်း
လက်ထောက်တိုင်းရင်းဆေးမှူး
တိုင်းရင်းဆေးကုဌာန ၊ သထုံမြို့

နိဒါန်း (Introduction)

စာတမ်းရှင်သည် ၂၀၀၀-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၇ခုနှစ်ထိ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့၌ တိုင်းရင်းဆေးပညာဖြင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ် ၊ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ရိုးရာဆေးစွမ်းကောင်းတစ်လက်ဖြစ်သော စပါးကြီးသည်းခြေအပင်၏ အစွမ်းထက်မြက်မှုများကို သတိပြု လေ့လာခဲ့ပါသည် ။ စပါးကြီးသည်းခြေ သည် အစွမ်းထက်မြက်လှသဖြင့် အိမ်သုံးဆေးအဖြစ် ယနေ့ထိတိုင် ရခိုင်ဒေသတွင် အသုံးများသော ဆေးပင်ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းရှင်သည် ယခင်က စပါးကြီးသည်းခြေဆိုလျှင် စပါးကြီးမြွေ၏သည်းခြေကိုသာ သိရှိပြီး စစ်တွေမြို့ကိုရောက်မှသာ စပါးကြီးသည်းခြေအပင်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် အံ့ဩဖွယ်ရာ အစွမ်းထက်မြက်၍ အလွန်စိတ်ဝင် စားဖွယ်ကောင်းသော စပါးကြီးသည်းခြေအပင်အကြောင်းအား စာတမ်းအဖြစ် တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာတမ်းရည်ရွယ်ချက်(Objectives)

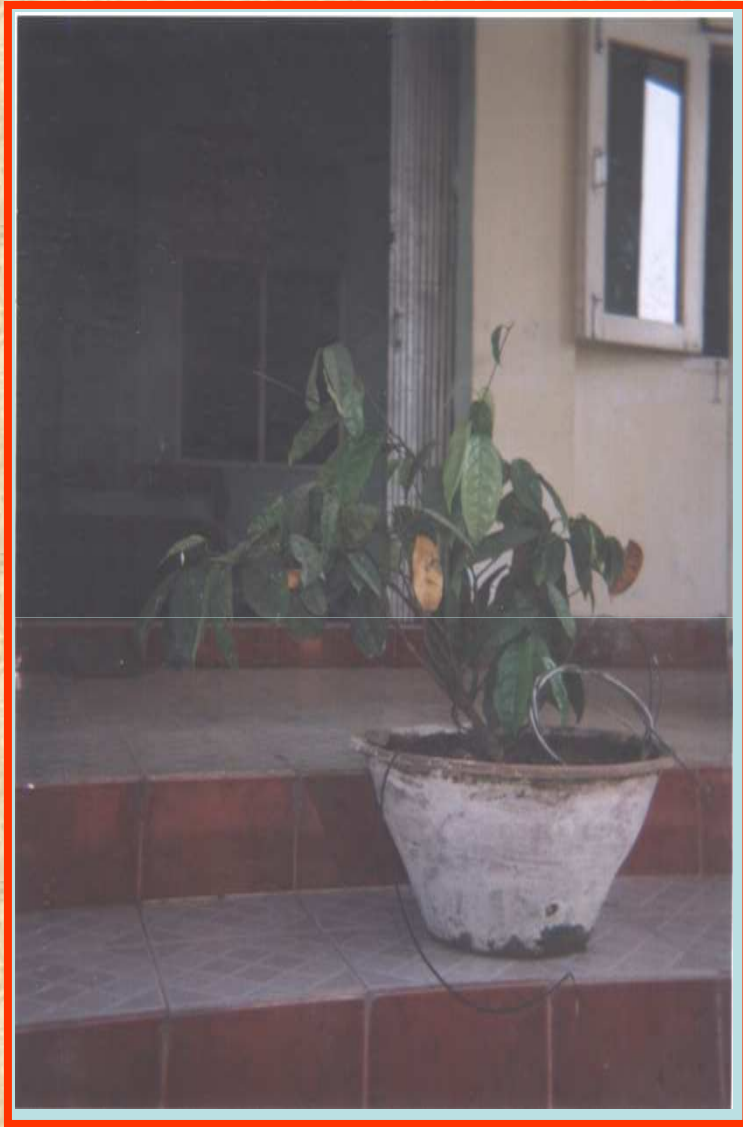
- ၁။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအလျှောက်ထူးခြား၍ အစွမ်းထက်မြက်သည့် ဆေးဖက်ဝင်အပင်များကိုသိရှိနိုင်စေခြင်း၊
- ၂။ စပါးကြီးသည်းခြေအပင်၏အစွမ်းထက်မှုအပေါ်ပိုမိုတိကျစွာသုတေသန ပြုနိုင်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊
- ၃။ ပထဝီပညာရပ်နှင့်တိုင်းရင်းဆေးပညာရပ်တို့ ပေါင်းစပ်ဖန်တီးမှုကိုတင်ပြ လိုခြင်း၊

စာတမ်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ (History of research paper)

- ၁။ စာတမ်းရှင်သည်စစ်တွေတက္ကသိုလ်၌ ပထဝီဘာသာရပ်ဖြင့်မဟာဝိဇ္ဇာတန်း တက်ရောက်သောအခါမဟာဝိဇ္ဇာ၊ဒုတိယနှစ်၌ Project Paper ကို " AnAnalysis on Distribution of Herbal Plants in Sittway District: Case Study of Zapagyi theygay, Alokyu and Turmeric Plants " ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စပါးကြီး သည်းခြေအပင်၏အကြောင်းကို တိုင်းရင်းဆေးပညာရပ်နှင့် ပထဝီပညာရပ်တို့ ဖြင့် ပူးပေါင်းလေ့လာ ရေးသားခဲ့ခြင်းအား အခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊
- ၂။ လူနာလက်တွေ့ကုသမှုအတွေ့အကြုံကိုအခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊
- ၃။ တိုင်းရင်းဆေးပညာ ဒေသနာနယနည်းကိုအခြေခံ၍လည်းကောင်း၊
- ၄။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှဒေသခံတိုင်းရင်းဆေးဆရာကြီးများ၏ကိုယ်တွေ့ကုသမှုအ တွေ့အကြုံများ ကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း ၊ အချက်အလက်များကို စုစောင်းခဲ့ ပါသည်။

အပင်၏ပုံသဏ္ဍာန် (Characteristics)(Morphology)

- ခြုံပင်အမျိုးအစား
  - မြေထောက်ပင်စည်အမျိုးအစား
  - အရွက်ရိုးရှင်း၊ ရွက်လွဲထွက်၊ ရွက်ထိပ်ချွန်၊ အနားညီညာ၊ အရောင်အစိမ်းရင့်ရောင်ရှိ ရွက်လယ်ကြောထင်ရှား
  - ရွက်ညှာ (၀. ၆)မှ(၀. ၈)စင်တီမီတာထိရှည်
  - ရွက်ပြား(၄)မှ(၄. ၅)စင်တီမီတာကျယ်၊(၁၂)မှ(၁၃)စင်တီမီတာရှည်
  - အပွင့်အလွန်ရှားပါး၊ အပင်တိုင်းမပွင့်၊ အောက်တိုဘာလမှဇန်နဝါရီလအတွင်း၌ပွင့်လေ့ ရှိပွင့်ပြီး(၃-၄)ရက်ခန့်ရှိလျှင် အဝါရောင်သို့ပြောင်း၍ကြွေကျ
  - “ရခိုင်ဆေးသဒ္ဒါကျမ်း”၌သံပူနွယ်ငါးမျိုးရှိ
    - (၁) ခမောင်းရွက်ကဲ့သို့သောသံပူနွယ်
    - (၂) အကြောလေးမြောင့်ရှိသံပူနွယ်
    - (၃) ဝက်နှောင်သံပူနွယ်
    - (၄) ငရုပ်ကောင်းရွက်နှင့်တူသောသံပူနွယ်
    - (၅) ရိုးရိုးသံပူနွယ်
- ခမောင်းရွက်နှင့်တူသောသံပူနွယ်ကိုကား စပါးကြီးသည်းခြေအပင်ဟုခေါ်၏ဟုဖော်ပြ ထားပါသည်။

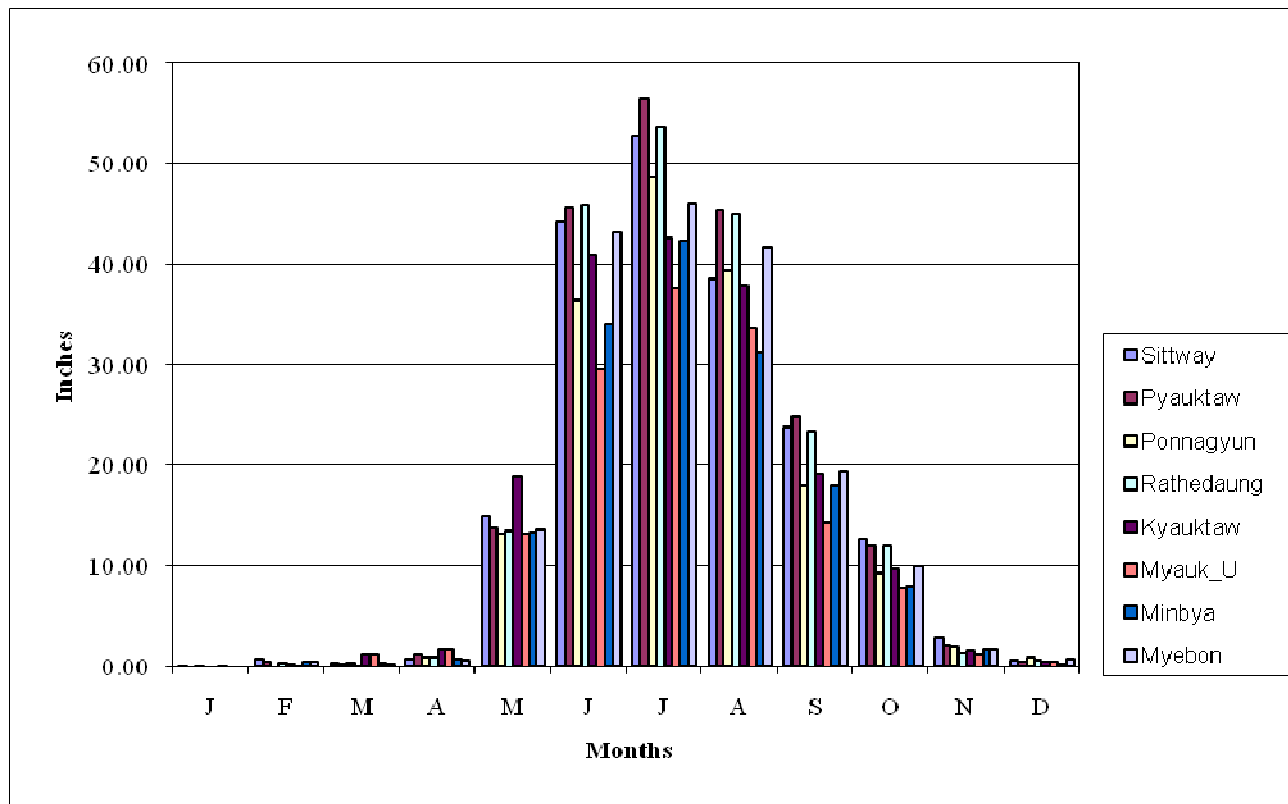
အပွင့်

ပေါက်ရောက်ရာဒေသ (Region of grow)
အပင်ပေါက်ရောက်သည့်ရာသီဥတု(Climate)

- မိုးရေချိန်လက်မ (၈၀)နှင့်(၂၀၀)ကြား
- ပျမ်းမျှအပူချိန် (၂၆)စင်တီဂရိတ်
- ပျမ်းမျှစိုထိုင်းဆ (၈၀)ရာခိုင်နှုန်း
- ပူနွေးစိုစွတ်သည့်ရာသီဥတု တို့တွင်ပေါက်ရောက်ပါသည်။

Mean Monthly Rainfall (inches) in Sittway District (1996-2005)

Sittway	0.04	0.65	0.36	0.68	14.90	44.32	52.84	38.59	23.82	12.71	2.92	0.62	192.45
Pyauktaw		0.42	0.09	0.98	13.63	45.62	56.51	45.35	24.86	11.94	1.94	0.36	201.69
Ponnagyun	0.00		0.32	0.83	13.23	36.33	48.76	39.38	17.89	9.24	1.92	0.79	168.69
Rathedaung		0.37	0.07	0.82	13.52	45.87	53.68	44.90	23.44	12.00	1.34	0.61	196.62
Kyauktaw		0.16	1.10	1.66	18.90	40.92	42.56	37.93	19.16	9.61	1.52	0.47	174.00
Myauk_U	0.08	0.13	1.19	1.66	13.26	29.61	37.70	33.70	14.36	7.82	1.22	0.55	141.26
Minbya		0.35	0.25	0.70	13.36	34.10	42.29	31.16	17.90	7.85	1.66	0.20	149.82
Myebon		0.45	0.17	0.50	13.54	43.16	45.97	41.66	19.37	9.95	1.60	0.73	178.10

မြေဆီလွှာ(Soil)

- အပူပိုင်းဒေသအမြဲစိမ်းသစ်တောများ
- ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက်ပေ(၁၀၀၀-၄၀၀၀)ကြားရှိရေသွင်းရေထုတ်ကောင်းသောတောင်စောင်းဒေသများ
- နီညိုတောမြေ
- ဝါညိုတောမြေ တို့တွင်အများဆုံးပေါက်ရောက်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

Table (5) Soil Type of Sittway District (thousand acres)

Town	Meadow Soil Histic Gleysol	Meadow Gley Soil (Gleysol)	Red Brown Forest Soil (Rhodic Ferralsol)	Yellow Brown Forest Soils (Xanthic Ferrasol)	Dune Forest and Beach Sand (Arensol)	Mangrove Forest (Thionic Fluvisols)	Saline Swampy Meadow Gley (Gley-gleysol)	Mountaineous Red Brown Soils	Others	Total
Sittway	1	45			5		4		2	57
Pauktaw	12	155		44	8		43		3	265
Ponnagyun	4	93	179				4		1	281
Rathedaung	2	129	69	4	4		14		1	223
Kyauktaw		110	304				12		6	432
Myauk-U	1	219	65	12				14	3	314
Minbya	6	177	180					487	7	857
Myebon	6	55	195	67	7	169	26	77	1	603
Total	32	983	992	127	24	169	103	578	24	3032

Source: Myanmar Agricultural Services

အသုံးပြုသည့်အစိတ်အပိုင်း (Part of Use)

အမြစ်

အမြစ်၏ထူးခြားမှုမှာ ဆေးစွမ်းထက်မြက်ရုံသာမက အမြစ်ကိုကန်လန်ဖြတ်၍ ဖြစ်စေ၊ အလျားလိုက်ဖြစ်စေ ပိုင်းဖြတ်ကြည့်လျှင် ကျွန်းသားမှာ တွေ့ရသည့်အကွက် များကဲ့သို့ အကွက်များပေါ်နေသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။

ဆေးဝါးအဖြစ်အသုံးပြုပုံ (Utility)

တူးဖော်၍ ရရှိသော စပါးကြီးသည်အမြစ်ကို အရိပ်(သို့)နေပူတွင် အခြောက်လှမ်းပါသည်။ ထို့နောက်ကျောက်ပြင်ပေါ်တွင် ရေဖြင့်သွေး၍ ရရှိလာသော အမြစ်သွေးရည်ကို တိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အရသာ (Taste)

စပါးကြီးသည် ခြေမြစ်သွေးရည်ကို လျှာဖြင့်ထိတွေ့ကြည့်ပါက ခါးသည်။
အနည်းငယ် ဆိမ့် ၊ ဖန် ၊ စပ် ပါသည် ။

အသုံးပြုနိုင်သောရောဂါများ;(Utility on Diseases)

- ဒေသခံရခိုင်လူမျိုးများသည် အမြစ်ကို
  - အရေပြားယားယံနာ သွေး၍လိမ်းပါသည်။
  - ချောင်းဆိုး၊ရင်ကြပ်၊ဝမ်းလျှော၊ဝမ်းပျက် သွေး၍သောက်ပါသည်။
- “ရခိုင်ဆေးသဒ္ဒါကျမ်း၌
  - ဆေးမြစ်အရသာခါးသောကြောင့်ဆေးခါးမြစ်ဟူ၍လည်းကောင်း
  - ရောဂါဥပဒ်တို့ကို နဂါးစက်ကဲ့သို့လျှင်မြန်စွာပယ်ပျောက်တတ်သောကြောင့် နဂါးစက်မြစ်ဟူ၍လည်းကောင်း
- ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းဆေးပစ္စည်းများရှားပါးချိန်တွင်၎င်းအမြစ်များကိုအဆီချယူ၍ ကျောက်၊ဝက်သက်ရောဂါများတွင် အသုံးပြုကြသဖြင့်လက်တွေ့ရောဂါများပျောက်ကင်းခဲ့ကြလေသည်” ဟုဖော်ပြထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

စပါးကြီးသည်မြေမြစ်သွေးရည်ဖြင့် ဝမ်းလျှော့ ၊ ဝမ်းပျက် ဝေဒနာရှင်များအား တိုက်ကျွေးကုသမှု မှတ်တမ်း

စဉ်	လူနာအမည်	အသက်	ရောဂါဖြစ်ကြောင်း	လက္ခဏာ	ဆေးတိုက်သည် ပမာဏ၊အကြိမ်ရေ	အခြားဆေးပစ္စည်းများ ရောနှောတိုက်ကျွေးမှု	ဆေးတိုက်ပြီး အခြေအနေ	မှတ်ချက်
၁။	ဦးသုမန	၄၂	အအေးခံများ၍	အရည်ဝမ်းများ(၃)နာရီအတွင်း အကြိမ်(၂၀) သွား၊ အမြုပ်ပါ ။	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၂။	ဦးနန္ဒိယ	၃၇	အစားမှား၍	မကြေကျက်သောဝမ်းများ(၁)နာရီအတွင်း (၅)ကြိမ်သွား၊ (၅)ကြိမ်အန် သွားစေပြီး ချမ်းတုန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	ဆားအနည်းငယ် ထည့်သွေး	ပျောက်ကင်း	
၃။	ဒေါ်ကျင်စိန်	၅၅	နေပူ၊ မီးပူခံများ အပူစာအလွန်စား	ဝမ်းဗိုက်အတွင်းမှ ထိုးအောင့် ၊ နာကျင်၊ အကျိအရွဲပါသောဝမ်း (၁)နာရီ အတွင်း (၆)ကြိမ်သွား ၊ အသားအရေ ပျော့၍ အားကုန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၄။	မအေးမြစ်	၅	အစာမကြေ	အစာမကြေဝမ်းများသွား ခြေဖျားအေး၊ ဝမ်းဗိုက်အေး(၁)နာရီအတွင်း (၃)ကြိမ်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဝက် နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၅။	မောင်သန်းဌေး	၂၄	ရေချိုးအချိန်ကြာပြီး အအေးခံများ	အရည်ဝမ်း(၁)နာရီ(၇)ကြိမ်သွား၊ အသား အရေပူနွေး၊ အိပ်ငိုက်၊ ဝမ်းနှင့်အတူ ဆီးပါ အကြိမ်ကြိမ်သွား	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၆။	ဒေါ်ပုညဝတီ	၆၀	အစာမကြေ	မကြေကျက်သောဝမ်းများ(၁)နာရီ(၄)ကြိမ် ခံတွင်းပျက်၊ လျှာအရောင်ဖြူဖျော့ ၊ အသားအရေအေး	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၇။	မောင်သန်းစည်သူ	၄	အစာမကြေ	မကြေကျက်သောဝမ်းသွား၊ ခြေထောက် အေး၊ ဝမ်းဗိုက်အေး၊ (၁)နာရီအတွင်း (၄)ကြိမ်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဝက် နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၈။	ဦးစန်းဝင်း	၅၀	အပူစာအစားများ	အရည်ဝမ်းများ (၁)နာရီ (၄)ကြိမ်သွား၊ ချွေးအလွန်ထွက် (၁)နာရီ (၄)ကြိမ်အန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	ဆားအနည်းငယ် ထည့်သွေး	ပျောက်ကင်း	
၉။	ဒေါ်တင်မြ	၅၄	အစာမကြေ	အစာမကြေ ဝမ်းများ (၁)နာရီ အတွင်း (၄)ကြိမ်သွား ၊ ခြေထောက်အေး ၊ ဝမ်း ဗိုက်အေး ၊ (၄)ကြိမ်အန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဇွန်း (၁)ဇွန်း၊ နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	ဆားအနည်းငယ် ထည့်သွေး	ပျောက်ကင်း	

စဉ်	လူနာအမည်	အသက်	ရောဂါဖြစ်ကြောင်း	လက္ခဏာ	ဆေးတိုက်သည် ပမာဏအကြိမ်ရေ	အခြားဆေးပစ္စည်းများ ရောနှောတိုက်ကျွေးမှု	ဆေးတိုက်ပြီး အခြေအနေ	မှတ်ချက်
၁၀။	ဦးလှမောင်သာ	၅၆	အစားမှား	မကြေကျက်သောဝမ်းများ(၁)နာရီအတွင်း (၆)ကြိမ်သွား ၊ (၅)ကြိမ်အန် ၊ ချမ်းတုန် ၊ ခြေသလုံး ကြွက်တက်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဖွန်း နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	ဆားအနည်းငယ် ထည့်သွေး	ပျောက်ကင်း	
၁၁။	ဒေါ်မိုးမိုးခံ	၂၈	အအေးခံများ၍	အရည်ဝမ်းများ (၁)နာရီအတွင်း (၇)ကြိမ် သွား ၊ ပန်းထွက် ၊ အသားအရေပျော့၍ အားကုန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဖွန်း နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၁၂။	ဒေါ်စောခင်သောင်း	၄၅	အစာမကြေ	မကြေကျက်သောဝမ်းများ(၁)နာရီအတွင်း (၅)ကြိမ် ၊ ခြေဖျားအေး ၊ ဝမ်းဗိုက်အေး	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဖွန်း နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၁၃။	မစ်နီသန်း	၇	အစာမကြေ	မကြေကျက်သော ဝမ်းများ တပျစ်ပျစ် သွား ၊ (၁)နာရီအတွင်း (၃)ကြိမ်အန်	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဝက် နာရီဝက်ခြား(၂)ကြိမ်	ဆားအနည်းငယ် ထည့်သွေး	ပျောက်ကင်း	
၁၄။	ဦးကျော်သိန်းချေ	၆၅	အပူစာအစားများ	အရည်ဝမ်းများ (၁)နာရီ (၄)ကြိမ်သွား ၊ ချွေးအလွန်ထွက် ၊ ဗိုက်ထဲမှ နာပြီးမှ ဝမ်းသွား ၊ ပူ	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဖွန်း နာရီဝက်ခြား(၃)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	
၁၅။	မောင်ခင်မောင်ဝင်း	၅	အစာမကြေ	မကြေကျက်သော ဝမ်းများ တပျစ်ပျစ် သွား ၊ ခြေထောက်အေး ၊ ဝမ်းဗိုက်အေး	ဆေးမြစ်သွေးရည်ဟင်းစားဖွန်း (၁)ဝက် နာရီဝက်ခြား (၂)ကြိမ်	-	ပျောက်ကင်း	

မှတ်ချက် ။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်ထိ ဝမ်းလျှောဝမ်းပျက်လူနာ (၃၀)ဦး တိုက်ကျွေးကုသ၍ ပျောက်ကင်းခဲ့ပါသည်။ စာတမ်းရှည်၍ အချိန်ကြန့်ကြာမည် ဖြစ်ပါသောကြောင့် လူနာ(၁၅)ဦးသာ ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ခပီးကြီးသည်းခြေအပင်အားအမြင်အားဖြင့်ခါတ်ကြီး(၅)ပါးနှင့်သက်မှတ်မှု

၁။ ခြုံပင်အမျိုးအစား

-တေဇောပင် လက္ခဏာ

၂။ မြေထောက်ပင်စည်

-ဝါယောပင် လက္ခဏာ

၃။ အရွက်အစိမ်းရင့်ရောင်၊ ရွက်လယ်ကြောထင်ရှား

-တေဇောပင် လက္ခဏာ

၄။ ရွက်ကြောပြောင်၊ အသားအနဲငယ်ထူ

-ပထဝီ၊ အာပေါ လက္ခဏာ

၅။ အပွင့်သေးငယ်

-တေဇော အာကာသ လက္ခဏာ

၆။ အမြစ်မညီမညာကျစ်လစ်မာကြော

-တေဇော ပထဝီ အာကာသ
လက္ခဏာ

ခပီးကြီးသည်းခြေအပင်ပေါက်ရောက်သည့် ဒေသ(အရပ်)အား တိုင်းရင်းဆေးပညာဖြင့် ဒေသ(အရပ်)အမည် သတ်မှတ်

- ၁။ မိုးရေချိန်လက်မ(၈၀-၂၀၀)ကြားရှိခြင်း (Rainfall)
- ၂။ ပျမ်းမျှအပူချိန်(၂၆)စင်တီဂရိတ်ရှိခြင်း (Temperature)
- ၃။ ပျမ်းမျှစိုထိုင်းဆ(၈၀)ရာခိုင်နှုန်းရှိခြင်း (Relative Humidity)
- ၄။ ပူနွေးစိုစွတ်သည့် ရာသီဥတုဖြစ်ခြင်း (Tropical monsoon)တို့ကြောင့် သာယာစိမ်းလန်းပြီးမြိုင်တောနှင့် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း ထူထပ်ကာ အေးချမ်းသောအရပ် ၊ ကုန်းနှင့်ရေနှစ်ခု ရောနှောနေသော အရပ်ဖြစ်သည့် သာဓာရဏ အရပ်မျိုး၌ ပေါက်ရောက်မှုများသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဆွေးနွေးသုံးသပ်ချက်များ (Discussion)

စပါးကြီးသည်မြေမြစ်သွေးရည် တိုက်ကျွေးကုသမှုနှင့် ပတ်သက်၍တိုက်ကျွေးသည့် အကြိမ်ရေမှာရောဂါအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ တိုက်ကျွေးကုသနိုင်ပါသည်။ အခြား ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးအနေဖြင့် ထူးခြားစွာ ဖြစ်ပေါ်သော လက္ခဏာများမရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ဝမ်းလျှော ဝမ်းပျက်ရောဂါများအား တိုက်ကျွေးကုသရာတွင် ဝမ်းသွားခြင်း၊အန်ခြင်းများရပ်တန့်ပြီး ကုန်ခမ်းသွားသောရေဓါတ်၊ ဆားဓါတ်များပြန်လည်ဖြည့်တင်းနိုင်ရန် လိုအပ်ပါက ဓါတ်ဆားရည်ကို ဖြည့်စွက်တိုက်ကျွေးနိုင်ပါသည်။ဝမ်းလျှော ဝမ်းပျက်အပြင် အန်ခြင်းပါယှဉ်တွဲနေသော သူများအား ဆားအနည်းငယ်ထည့်သွေး တိုက်လျှင် ပို၍ လျှင်မြန်စွာ အန်ခြင်းရပ်တန့်သွားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အကြံပြုချက်(Suggestion)

ဝမ်းလျှော့ဝမ်းပျက် ရောဂါသည် နိုင်ငံတော်မှ သတ်မှတ်ထားသောရောဂါကြီး(၆)မျိုးတွင် တစ်မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါဝမ်းလျှော့ ဝမ်းပျက်ရောဂါအား စပါးကြီးသည်ခြေမြစ်တစ်မျိုးတည်းနှင့်မြစ်ချင်းပြီးပျောက်ကင်းသည်ကို ယခုတင်ပြသည့်စာတမ်းငယ်အား အခြေခံ၍ ပိုမိုတိကျစွာသုတေသနပြုလုပ်နိုင်ခြင်းအားဖြင့် ရောဂါ(၆)မျိုးတွင် ပါဝင်သော ဝမ်းလျှော့ဝမ်းပျက်ရောဂါအပြင် HIV/AIDS ရောဂါကြောင့် ဖြစ်သော ဝမ်းလျှော့ ဝမ်းပျက်ရောဂါ လက္ခဏာစုများကိုပါ ပျောက်နိုင်မှု ရှိ/မရှိ ကိုသုတေသနပြုလုပ်နိုင်ပါရန် အကြံပြု တင်ပြအပ်ပါသည်။

နိဂုံး (Conclusion)

တိုင်းရင်းဆေးဝါးများ နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းရှိ ထူးခြား၍ အစွမ်းထက်မြက်သော ရှားပါးပရဆေးပင်များကို ဖော်ထုတ်ပြီးလျှင်ပိုမိုတိကျစွာ သုတေသနပြုလုပ်နိုင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ၊ ထိုပရဆေးပင်များ၏ ပေါက်ရောက်ရာဒေသရာသီဥတု၊မြေဆီလွှာစသည့် ပထဝီဝင်အကြောင်းအချက်များပေါ်မူတည်၍ ပထဝီဝင်ဆေးပညာ(Medical Geography)ဘာသာရပ်အနေဖြင့် လေ့လာ၍အပင်ဖြစ်ထွန်းအောင်တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရောဂါအလိုက်အစွမ်းထက်မြက်သောတိုင်းရင်းဆေးဝါးများပေါ်ထွက်လာပြီးပြည်သူလူထုကျန်းမာရေးကို ပိုမိုထိရောက်စွာစောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ထားရှိပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်ပါသည်

ဒေါ်အိအိထွန်း
လက်ထောက်တိုင်းရင်းဆေးမှူး
တိုင်းရင်းဆေးကုဌာန ၊ သထုံမြို့